

Milé kolegyně a kolegové, studentky a studenti, vážení čtenáři!

Složení světové populace se v posledních desetiletích dramaticky změnilo, což má závažný dopad nejen na jedince, ale i na jejich rodiny, pečovatele a celou společnost. Populační prognózy uvádějí, že v roce 2050 budou lidé ve věku 60 let a více tvořit přibližně jednu pětinu lidstva. V současné době se ve většině zemí světa zvyšuje počet osob vyššího věku a stárnutí populace tak představuje jednu z nejdůležitějších společenských transformací 21. století. Tato změna s sebou přináší závažné důsledky pro většinu sektorů ve společnosti, včetně rodinných struktur a mezigeneračních vazeb. Předpokládá se, že v nadcházejících desetiletích bude mnoho zemí čelit fiskálním a politickým tlakům ve vztahu k veřejným systémům zdravotní péče, důchodům a sociální ochraně pro narůstající populaci starších osob.



Od roku 1998 připadá každoročně na 1. října Mezinárodní den seniorů, který má společnosti připomínat, že ji mohou obohatit i lidé vyššího věku. Má také zvyšovat povědomí o závažných problémech starší generace, včetně osamělosti, diskriminace a psychického zneužívání. Mezinárodní den seniorů má na každý rok stanovené aktuální ústřední téma. Pro rok 2022 to je „resilience (psychická odolnost) a přínos starších žen“. Téma bylo zvoleno v souvislosti s pandemií COVID-19 a jejím dopadem na prohloubení socioekonomických, environmentálních a zdravotních nerovností starších lidí, zejména starších žen, které tvoří větší část současné seniorské populace.

I když starší ženy významně přispívají k občanskému, ekonomickému, sociálnímu i kulturnímu životu společnosti, jejich zkušenosti bývají často nedocenené a přehlížené. Diskriminace na základě věku a pohlaví prohlubuje nové i stávající nerovnosti, včetně negativních stereotypů, které kombinují ageismus a sexismus. Téma Mezinárodního dne seniorů má proto pomoci více zaměřit pozornost společnosti na tuto problematiku.

Dalším cílem, který je navázán na téma Mezinárodního dne seniorů 2022, je zvýšení povědomí o důležitosti lepšího celosvětového sběru dat, která jsou rozdělena podle věku a pohlaví. Zaměření výzkumných studií také na genderovou dimenzi umožňuje vytvářet komplexní znalosti o významných faktorech, které mají dopad na stárnoucí populaci. Prodlužování délky lidského života v současné společnosti s sebou přináší i nové potřeby a výzvy související se stárnutím populace v kontextu genderových rozdílů. Podle Světové zdravotnické organizace lze pohlaví chápat jako „složitý vzorec rolí, zodpovědností, norem, hodnot, svobod a omezení, který definuje to, co je považováno za "mužské"

a "ženské". Tyto vzory rolí významnou měrou ovlivňují i to, jak jedinec vnímá proces svého stárnutí a faktory, které mají na jeho stárnutí významný dopad.

Úroveň znalostí zdravotníků o stárnutí může ovlivňovat jejich profesionální očekávání i jejich přístup k péči o starší pacienty a pacientky. Proto se v době, kterou charakterizuje narůstající stárnutí populace, stává vzdělávání v oblasti geriatrie a gerontologie důležitou součástí profesní přípravy budoucích zdravotníků. Je tedy potřeba, abychom my zdravotníci, učitelé i studenti přemýšleli o stáří a stárnutí, o péči, kterou seniorům poskytujeme a o faktorech, které mohou kvalitu života starších žen i mužů ohrožovat. Odměnou nám pak bude vědomí, že jsme mohli pozitivně ovlivnit kvalitu života i pocit důstojnosti seniorů.

To Vám všem upřímně přeji

doc. PhDr. Helena Kisvetrová, Ph.D.
proděškanka pro vědu a výzkum a doktorské studium
Fakulta zdravotnických věd
Univerzita Palackého v Olomouci